

Brüsszel, 2024. május 31.
(OR. en)

10402/24

CLIMA 215
ENV 561
ENER 257
TRANS 251
AGRI 443
ECOFIN 609
COMPET 597
IND 285
MI 546

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A Bizottság közleménye Európa 2040-re kitűzött éghajlat-politikai céljáról – Irányadó vita

1. A Tanács (Környezetvédelem) 2024. június 17-i ülésén a fent említett témában tartandó irányadó vitához az elnökség összeállította a miniszterekhez intézett kérdésekkel záruló, mellékelt feljegyzést.
2. Felkérjük az Állandó Képviselők Bizottságát, hogy nyugtázza a kérdéseket tartalmazó elnökségi feljegyzést, és az irányadó vitához továbbítsa azt a Tanács részére.

A Bizottság közleménye Európa 2040-re kitűzött éghajlat-politikai céljáról

– Irányadó vita –

Bevezetés

A Bizottság 2024. február 6-án közzétette „*A jövőnk biztosítása – Európa 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célja, valamint útja a 2050-ig megvalósítandó klímasegesség, továbbá a fenntartható, igazságos és virágzó társadalom felé*” című közleményét¹ (a továbbiakban: „a 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célról szóló közlemény”). A közlemény a 2030 utáni időszakra vonatkozó jövőképet vázol fel a fokozódó éghajlatváltozás és annak gyorsan növekvő tényleges költségei tükrében. E jövőkép szerint Európa erős ipari ökoszisztémával, tiszta, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és megfizethető energiával, valamint fenntartható élelmiszerekkel és anyagokkal rendelkező kontinenssé válik, amely megvalósítja a céljait az uniós polgárok javát szolgálva, és reziliens lesz a jövőbeli válságokkal szemben.

¹ 6291/24 + ADD 1–6.

Annak érdekében, hogy az EU stabilan továbbhaladhasson az európai klímarendelet értelmében 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességre irányuló cél elérése felé vezető úton, a Bizottság a közleményben – alapos hatásvizsgálat alapján – a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak az 1990-es szinthez képesti 90%-os, 2040-ig elérendő csökkentését javasolja célkitűzésként. Az ajánlott célérték összhangban áll a tudományos szakvéleménnyel és a Párizsi Megállapodás szerinti kötelezettségvállalásokkal. Elfogadását követően a 2040-re vonatkozó célkitűzés lesz az EU Párizsi Megállapodás szerinti új nemzetileg meghatározott hozzájárulásának alapja, amelyet a COP30 előtt kellő időben közölni kell az UNFCCC-vel. A közlemény megállapítja: ahhoz, hogy meg lehessen valósítani a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 90%-os csökkentését, 2040-ben a fennmaradó uniós üvegházhatásúgáz-kibocsátás nem haladhatja meg a 850 millió tonna szén-dioxid-egyenértéket, a szén-dioxid-eltávolításnak pedig el kell érnie a 400 millió tonna szén-dioxidot. A földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás révén megvalósuló – a szén-dioxidot a biomasszában és a talajban megkötő – elnyelés kiegészítése érdekében biogén és légköri forrásokból történő ipari szén-dioxid-eltávolításra lesz szükség a 2040-es cél eléréséhez, valamint ahhoz, hogy 2050-ra megvalósítsuk a nettó zéró kibocsátást, majd azt követően az abszolút negatív kibocsátást. Ide tartozik az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését és kompenzálását célzó szén-dioxid-leválasztási, -hasznosítási és -tárolási megoldások bevezetése a kibocsátáscsökkentési nehézségekkel szembenező egyes ipari ágazatokban, valamint a légi, illetve a tengeri közlekedésben. Ezért a 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célról szóló közlemény mellett a Bizottság közzétette „Az ambiciózus uniós ipari szén-dioxid-gazdálkodás felé vezető lépések” című közleményét², amelyben stratégiát határoz meg az uniós ipari szén-dioxid-gazdálkodás olyan közös és átfogó szakpolitikai és beruházási keretének kidolgozására, amely szabályozási biztonságot és ösztönzőket biztosít a szén-dioxid-leválasztásba, -tárolásba, -felhasználásba és a szén-dioxid-eltávolításba, például a bioenergia-alapú szén-dioxid-leválasztásba és -tárolásba (Bio-CCS), valamint a levegőből történő közvetlen szén-dioxid-leválasztásba és -tárolásba (DACCS) való beruházásokhoz.

A 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célról szóló közlemény meghatároz több olyan feltételt is, amelyeknek teljesülniük kell a javasolt cél eléréséhez; ilyen előfeltétel mindenekelőtt az, hogy teljes körűen végre kell hajtani a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretet, biztosítani kell az európai ipar versenyképességét, a „senkit sem hagyunk hátra” elvet érvényesítve nagyobb hangsúlyt kell fektetni az igazságos átmenetre, egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítani a nemzetközi partnerekkel, valamint – többek között az ipari és a mezőgazdasági ágazattal – stratégiai párbeszédet kell folytatni a 2030 utáni keretről.

² 6306/24.

A Tanácson belül a környezetvédelmi munkacsoport 2024. február 12-i ülésén vette kezdetét a közlemény és az azt kísérő hatásvizsgálat részletes vizsgálata. A Tanács (Környezetvédelem) 2024. március 25-én folytatta az első vitát a Bizottság közleményéről. A delegációk általánosságban támogatták a 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célt, és relevánsnak tartották a közleményben említett előfeltételeket.

Az aktuális helyzet

Tekintettel a 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célról szóló közlemény ágazatközi jellegére, az elnökség a közleményről és annak hatásvizsgálatáról folytatott megbeszélésekbe szakértői szinten aktívan bevonta az egyéb releváns tanácsi formációkat is, többek között az energiaügy, az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság és a pénzügyek területén. Emellett külön ülésekre került sor annak érdekében, hogy a Bizottság választ adhasson a delegációk által feltett számos kérdésre, és tisztázhassa a nem egyértelmű pontokat. A különböző tanácsi formációk elismerték, hogy saját ágazataikban figyelembe kell venni az éghajlatváltozást, és az EU klímasemlegességi célkitűzésével összhangban olyan szakpolitikákat és intézkedéseket kell kidolgozni, amelyek mentén előre lehet haladni az átálláshoz vezető úton³.

³ Lásd például: a Tanács következtetései az EU digitális politikájának jövőjéről, 2024. május 21. (9957/24); a Tanács következtetései Európa versenyképességének az úrpolitika révén történő megerősítéséről, 2024. május 23. (10142/24); a Tanács következtetései a tudás hasznosításának mint a reziliens és versenyképes ipar, valamint a stratégiai autonómia nyitott európai gazdaságban történő megvalósítása eszközének megerősítéséről, 2024. május 23. (10182/24); a Tanács következtetései az Európai Számvevőszék 28/2023. sz., „Közbeszerzés az Európai Unióban: A 2021. évvel záródó 10 évben csökkent a verseny a kivitelezési munkálatokra, az árukra és a szolgáltatásokra odaítélt szerződéseknél” című különjelentéséről, 2024. május 23. (10358/24); a Tanács következtetései a zöld, digitális és reziliens jövőnket előmozdító versenyképes európai iparról, 2024. május 24. (10127/24); a Tanács következtetései a mindenki javát szolgáló egységes piacról, 2024. május 24. (10298/24), valamint a Tanács következtetései a fenntartható villamosenergia-hálózati infrastruktúra fejlesztéséről, 2024. május 30. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a belga elnökség által 2024. április 15–16-án szervezett, a szociális jogok európai pillérééről szóló magas szintű konferencián elfogadott, a szociális Európa jövőjéről szóló La Hulpe-i nyilatkozat kiemelte a klímasemlegességre való igazságos és méltányos átállás előmozdításának célját.

A 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célról folytatott szakértői megbeszélések e témák széles körét érintették. A delegációk általában véve egyetértenek abban, hogy az összes ágazatnak hozzá kell járulnia az átálláshoz, ugyanakkor figyelembe kell venni sajátosságait és a tagállamok eltérő körülményeit, valamint azt, hogy biztosítani kell az igazságos átmenetet és annak konkrét végrehajtását. A megbeszélések során kiemelt konkrét pontok összefoglalása az alábbi részben található.

Meg kell őrizni az európai ipar versenyképességét és az egységes piac szerepét

A delegációk határozottan úgy vélik, hogy rendkívül fontos megőrizni az európai ipar versenyképességét és egyenlő versenyfeltételeket teremteni mind globálisan, mind az EU-n belül. Az aktív klímadiplomácia elengedhetetlen az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló fokozottabb globális erőfeszítések ösztönzéséhez. Az EU-nak ki kell használnia az új technológiák piacain az elsőként cselekvő lépéselőnyét, és teljes mértékben ki kell aknáznia az egységes piacot. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály és a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabály segíthet bővíteni az új technológiák fejlesztésének és elterjedésének lehetőségeit. Ezzel párhuzamosan be kell ruházni a munkavállalók képzésébe, készségfejlesztésébe és átképzésébe annak biztosítása érdekében, hogy az uniós munkaerő képes legyen reagálni az átállás és a munkaerőpiaci változások nyomán felmerülő igényekre.

Az infrastrukturális fejlesztések összefüggésében további beruházásokra és fokozott koordinációra van szükség

A delegációk általánosságban elismerik, hogy több beruházásra van szükség, többek között a tiszta technológiákba, továbbá az energetikai és közlekedési infrastruktúrába, valamint hogy fel kell számolni azokat az akadályokat, amelyek késleltetik a határokon átnyúló infrastruktúra kiépítését. Fontos megbízható és kiszámítható keretet teremteni e beruházások tekintetében, ugyanakkor el kell kerülni a túlszabályozást és a bürokráciát. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz és az Innovációs Alap fontos eszközök, amelyeket hatékonyan kell végrehajtani. A fő szűk keresztmetszetet az engedélyezési eljárás jelenti, amelyet ezért egyszerűsíteni kell és le kell rövidíteni. Fontos az adminisztratív kapacitás kiépítése, valamint az iránymutatások, információk és közös adatok megosztása, lehetőség szerint tematikus platformok segítségével. A delegációk általánosságban szorgalmazzák az uniós források hatékony felhasználását, és elismerik az Európai Beruházási Bank fontos szerepét. Ugyanakkor azzal is tisztában vannak, hogy több magántőkére van szükség, többek között a kutatás, a fejlesztés és az innováció területén. Emellett csökkenteni kell a beruházásokkal kapcsolatos kockázatokat, például szabályozási támogatás vagy kockázatmegosztási mechanizmusok révén. A delegációk további javaslatai között szerepel a köz- és magánszféra közötti partnerség előmozdítása, valamint a határokon átnyúló projektek és együttműködés előmozdítása, többek között a finanszírozással kapcsolatban. Néhány delegáció arra is rámutatott, hogy a verseny torzulásának elkerülése érdekében célzottabbá kell tenni az állami támogatásokat.

Szinergiák és koherencia a körforgásos gazdaság és az éghajlat-politika között

A delegációk széles körben elismerik, hogy a körforgásos gazdaság és az erőforrás-hatékonyság döntő szerepet tölt be az üvegházhatásúgáz-kibocsátás és a társadalomra háruló költségek, valamint az importfüggőség csökkentésében. Több delegáció javasolta, hogy a körforgásos gazdasággal kapcsolatos megközelítéseket építsék be az éghajlat-politikába. Tovább kell vinni a körforgásos gazdaságra vonatkozó, a teljes életciklusra számított kibocsátások csökkentését célzó politikákat, így például a környezettudatos tervezésre vonatkozó intézkedéseket. A fenntartható fogyasztási mintákat fenntartható és megfizethető alternatívák biztosításával, valamint tájékoztatással és figyelemfelkeltéssel kell ösztönözni a fogyasztók körében.

A 2040-re kitűzött éghajlat-politikai cél és a földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás révén megvalósuló elnyelés, illetve a technológián alapuló szén-dioxid-eltávolítás hozzájárulása

Bár a legtöbb delegáció még nem fogadott el álláspontot a 2040-re kitűzött éghajlat-politikai cél pontos szintjéről, több delegáció egyetért abban, hogy az EU-nak ambiciózus célt kell kitűznie. Több más delegáció kérte, hogy a Bizottság ismertesse egyértelműbben, milyen társadalmi és gazdasági hatásokkal jár a javasolt célérték megvalósítása. A delegációk széles körben elismerik, hogy a jövőben fokozni kell a szén-dioxid-eltávolítást, néhány delegáció ugyanakkor több bizonytalansági tényező miatt óva intett attól, hogy a cél meghatározásakor túlságosan nagy mértékben vegyék alapul akár a technológiai, akár a természetalapú eltávolításokat. Néhány delegáció azt is kiemelte, hogy figyelembe kell venni a társadalmi elfogadottság kérdését. Több delegáció hangsúlyozta, hogy a megújuló energiaforrások rendkívül fontos szerepet töltenek be az energetikai átalakulásban, míg más delegációk rámutattak, hogy tiszteletben kell tartani a technológiasemlegesség elvét. Ezenfelül több delegáció kiemelte, hogy az EU-nak döntenie kell egy uniós célértékről, hogy jóval a COP30 előtt közölni lehessen a nemzetileg meghatározott aktualizált hozzájárulásokat, a Párizsi Megállapodással összhangban.

A mezőgazdasági ágazatban holisztikus megközelítésre van szükség

Figyelemmel arra, hogy a mezőgazdaság elsődleges funkciója az élelmezésbiztonság garantálása, a mezőgazdasági ágazatnak holisztikus megközelítésre lenne szüksége a fenntartható élelmiszer-termelés ösztönzése érdekében, ideértve azt is, hogy egyensúlyt kell teremteni az élelmiszer-termelés és -fogyasztás között, az új, többek között a bioökonómia ellátását és a szén-dioxid-eltávolítást célzó lehetőségek mentén. Egy ilyen integrált megközelítésnek kockázatkezelési és kockázatcsökkentő intézkedéseket is magában kell foglalnia, és figyelembe kell vennie, hogy biztosítani kell az ágazat versenyképességét és a mezőgazdasági termelők méltányos jövedelmét. A szakpolitikáknak javítaniuk kell az ágazat rezilienciáját, és ösztönözniük kell a kibocsátáscsökkentést, ugyanakkor figyelembe kell venniük a mezőgazdasági termelőkre gyakorolt társadalmi-gazdasági hatásokat.

Kérdések a miniszterek számára:

- *Hogyan kellene kialakítani az EU 2040-re kitűzött éghajlat-politikai célját és a 2030 utáni időszakra szóló keretet, figyelemmel az Uniónak a klímasemlegességre való versenyképes átállás iránti elkötelezettségére, ugyanakkor lehetőségeket kínálva az ipari vezető szerep kiépítésére, valamint az igazságos és méltányos átállás előmozdítására?*
 - *Hogyan lehet a keresletoldali intézkedéseket a leghatékonyabban mozgósítani a 2030 utáni időszakra szóló keret összefüggésében – többek között az anyagok még inkább körforgáson alapuló felhasználása, a megosztáson alapuló gazdaság és a mobilitás tekintetében – azzal a céllal, hogy kiegészítsük a technológiai alapú csökkentési lehetőségeket, és ezzel csökkentsük a beruházási igényeket és a társadalmi költségeket?*
-